

הנחיות להכנת כתבי יד והתקנתם לדפוס

Author(s): י' קמרט

Reviewed work(s):

Source: *Zion / ציון*, Vol. מ-א, מפתחות לכרכים א-ב, חוברת א-ב, (תשל"ה) מ', חוברת א-ב, מפתחות לכרכים א-מ, ציון, pp. 83-95

Published by: [Historical Society of Israel/](http://www.hsi.org/)

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/70053404>

Accessed: 22/11/2011 06:54

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at

<http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Historical Society of Israel/ is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Zion* /.

<http://www.jstor.org>

הנחיות להכנת כתבי-יד והתקנתם לדפוס מאת יובל קמרט

א. הגשת כתב-היד

1. יש להגיש את כתב-היד בשני עותקים, מודפס על נייר לבן, שאינו שקוף, ברווח כפול. יש להשאיר שוליים רחבים. ההדפסה תהיה על צדו האחד של הגיליון.
2. אין להדפיס את הערות-השוליים בשולי-המאמר, אלא להגישם על גליונות נפרדים. ההערות תוגשנה מודפסות על נייר לבן, שאינו שקוף, ברווח כפול. יש להשאיר שוליים רחבים ולהדפיס על צד אחד של הגיליון.
3. דין נספחים כדין ההערות [לעיל, 2].
4. עמודי המאמר על ההערות, הנספחים וכיוצא בהם ימוספרו מספור רצוף.
5. את המאמר יש להכין לפי הכללים שלהלן [ג 1 ואילך].
6. יש לצרף למאמר תמצית קצרה — בעברית או באנגלית.

ב. הגהות

1. המחבר יקבל הגהה אחת, מעומדת.
2. יש להימנע מהכנסת שינויים בהגהה.
3. יש להחזיר את יריעות-ההגהה למערכת תוך עשרה ימים מיום קבלתן.

ג. הכנת כתב-היד לדפוס

1. גוף-המאמר
(א) חלוקה לפרקי-משנה
(1) יש לסמן את כותרות-המשנה במספרים, על-פי סוגיהן :
כותרת-משנה ראשונה ב' 1
כותרת-משנה שנייה ב' 2
וכו'

(2) יש להימנע מריבוי סוגים של כותרות-משנה.

(3) לא תבוא נקודה אחרי כותרת.

(ב) כתיב

(1) הכתיב מושגת, בשינויים קלים, על 'כללי הכתיב חסר-הניקוד' של האקדמיה ללשון העברית. להלן טבלת סיכום של הכללים, לרבות היוצאים מן הכלל המקובלים ב'ציון'.

התנועה	כללים	הערות
1	כל תנועה הנכתבת באם-קריאה בכתיב המנוקד — תיכתב באם-קריאה	
2	שמות פרטיים ייכתבו כמו בכתיב המנוקד	
3	אז תיכתב תמיד באות ו"ו (שורוק וקיבוץ)	
4	אז תיכתב תמיד באות ו"ו (חולם, קמץ קטן, חטף-קמץ)	
	אין כותבים ו"ו	
	א. אם באה אחרי התנועה אל"ף נחה או ה"א	אבל במקור של נחי ל"א כותבים ו"ו, כגון: למצוא במלאות
	ב. אם מתקיים הקמץ הקטן או החטף-קמץ בכל צורות המלה	אבל כותבים ו"ו כש-יש מקום לאי-הבנה, כגון: עוצמה (להב-דיל: עצמה)
5	אי תיכתב באות יו"ד	
	אין כותבים יו"ד	
	א. אם בא שווא נח אחרי התנועה	אבל כותבים יו"ד כשיש מקום לאי-הבנה, כגון: מינהל (להבדיל: מנהל), מיפקד (מפקד)
	ב. במלים שאין יו"ד בצורתן היסודית	
	ג. אחרי ה"א בבניין הפעיל	
	ד. לפני תנועה או לאחריה	
	ה. אחרי מ"ם היחס	
	ו. במלים: אם, עם, מן, הנה, מלה	
	ז. במרובעים ובמלים הגוזרות מהם	
6	א, א לא תיכתבנה באם-קריאה	

התנועה	כללים	הערות
	כותבים יו"ד	
	א. לסימון צירה במשקל פֶּלֶה — אם הוא מתקיים בכל הצורות	
	ב. לצירה הבא במקום חיריק עם יו"ד לפני הגה גרוני	
	ג. לסגול במלים על משקל הפֶּל	
העיצור	כללים	הערות
1	א. בתוך המלה — בשתי ו"וים	
	ב. בתחילת המלה ובסופה — בו"ו אחת	
	אין כותבים יותר משתי ו"וים זו אחר זו	
2	א. בתוך המלה — בשתי יו"דים	אבל: היתה וכדומה
	ב. בתחילת המלה ובסופה — ביו"ד אחת	
	אין כותבים יותר משתי יו"דים זו אחר זו	
	אין כותבים שתי יו"דים	
	א. אחרי אות־השימוש	
	ב. אם באה לפניה או אחריה אם־קריאה	
	ג. במלים על משקל פֶּלֶל.	
(2) עם זאת, יש לנהוג גמישות כדי להקל על הקורא.		
(3) שמות של פרסומים ושל מחבריהם (הנזכרים בגוף המאמר או בהערות) יש להביא ככתבם בשער הפרסום.		
(4) אין הכללים חלים על מובאות, אותן יש להביא ככתבם במקור.		
(5) במקרים של חשש מקריאה דו־משמעית יש לנקד ניקוד חלקי. ראוי לציין כי קשיים טכניים אינם מאפשרים ניקודן של כל האותיות, ולפיכך ישתדל המחבר להימנע מניקוד.		
(ג) כללי הפיסוק		
(1) בשינויים קלים יש להשתמש בכללי הפיסוק של האקדמיה ללשון העברית (לשוננו לעם, מחזור ז, קונטרס ב, כסליו תשט"ז ⁶).		
(2) ש י מ ל ב:		
* אין להטיל סימן־פיסוק לפני קו מפריד או לאחריו.		
* אין לרשום סימן־פיסוק אחרי סימן־קריאה או סימן־שאלה.		
* אם בתוך סוגריים יש משפט העומד לעצמו — תבוא נקודה לפני הסוגר הראשון ולפני הסוגר השני.		
* אין להטיל נקודה בסוף פיסקה או הערה המסתיימת בלועזית.		

(ד) קיצורים וראשי־תיבות

- (1) יש להימנע מקיצורים ומראשי־תיבות בגוף המאמר.
- (2) שמות פרטיים ייכתבו בעברית בראשי־תיבות (כגון: ח"ה בן־ששון). אך עיין להלן, 2 (ב) (2), לשמות מחברות.
- (3) ראשי־תיבות בלועזית יבואו בלי נקודה, להוציא שמות פרטיים של מחברים.
- (4) אין לתת תעתיק עברי של ראשי־תיבות בלועזית.
- (5) בכל מאמר ניתן להרכיב רשימת קיצורים מיוחדת [עיין להלן, 2 (ח) (4)].

(ה) מספרים

- (1) מספרים יש לכתוב במלואם — מימין לשמאל.
- (2) משפט לא ייפתח בספרות. מספר שבראש המשפט — ייכתב במלים (או באותיות).

(ו) תאריכים

- (1) תאריכים יש לכתוב במלואם. אך בסוגריים: (1.1.1977).
- (2) כאשר שני תאריכים (למשל, עברי ולועזי) שווים בחשיבותם — אפשר להשתמש בקו נטוי.

(ז) הדגשות וקורסיב (italics)

- (1) יש להימנע ככל האפשר מהדגשות בגוף המאמר. הדגשות יסודרו בפיזור. בכתב־היד יש לסמן בקו מתחת למלה.
- (2) על הדגשות בהערות, עיין להלן, 2 (ב) (3); 2 (ז) (5).

(ח) מובאות

- (1) מובאות תהיינה זהות לחלוטין — ככתבן וכלשונן — לטקסט המצוטט [עיין לעיל, 1 (ב) (4)]. כל סטייה תצוין במפורש [עיין להלן, 3].
- (2) מובאות קצרות משלוש שורות ומונחים הנזכרים בתוך הטקסט יבואו בין גרשיים יחידים.
- (3) מובאות ארוכות, בנות שלוש שורות ומעלה, תזוהנה פנימה (indent), ללא מרכאות.
- (4) מובאות ארוכות [ראה לעיל, (3)] בלועזית תזוהנה פנימה מימין.
- (5) פסיחות יצוינו בשלוש נקודות.
- (6) הערה או תוספת של המחבר בתוך מובאה יובאו בסוגריים מרובעים [וראה להלן, 3].

- (7) מראי־מקומות למובאות יבואו בסופן, לרבות מספרי ההערות.

(ט) כללי תעתיק מלועזית

- (1) הכללים שלהלן מכוונים להעתקת שמות של אנשים ומקומות ולהעתקת מלים זרות; הם לא נועדו לכתובן של מלים שאולות או של מלים זרות המשמשות בדיבור ובכתיב של הלשון העברית. אין הכללים חלים על מובאות.

(2) אין מעתיקים את המלים על־פי האותיות, אלא על־פי המבטא, להוציא מנהגי כתיבת ומבטא המושרשים בעברית.

העיצורים

b ב דגושה.

c אם היא הגויה כמו k תועתק ק, אם כמו ts — צ, אם כמו s — ס, ואם כמו tš — צ'.

ch אם היא הגויה כמו č — צ', אם כמו š — ש, אם כמו ħ — כ רפה, וכן לפי שאר דרכי ההגייה.

d ד.

f פ רפה.

g אם היא הגויה כמו גימ"ל — ג, אם כמו dž — ג', אם כמו ž (בצרפתית, למשל) — ז, ואם כמו ħ — כ רפה.

h ה.

j אם היא הגויה כמו y — י, אם כמו ž (בצרפתית, למשל) — ז, אם כמו dž (באנגלית, למשל) — ג', וכן לפי שאר דרכי ההגייה.

k ק.

l ל.

m מ.

n נ.

ng נג.

gn, ñ, ű ני (בדרך־כלל).

p פ דגושה.

ph פ רפה.

q ק.

r ר.

s ס.

sh, sch ש (וכן sz בפולנית, š בצ'כית).

t ט.

th במלים אנגליות — ת, ואם המבטא כמו t — ט.

v, w בתחילת המלה — ו, בתוך המלה ובסופה — ב רפה.

x הנהגית ks — קס.

y עיצורית — י.

z ז (באיטלקית ובגרמנית — צ).

התנועות (בגלל ריבוי הגוונים, ניתנים הסימנים לפי גרמנית או איטלקית).
 a א, להוציא שמות מקובלים.
 e æ (וכלולים בה הגוונים של e, של אפסילון, ö בגרמנית, eu בצרפתית, וכיוצא בהם).
 o י (בתחילת המלה : אי ; כלולים בה ü הגרמנית ו־u הצרפתית).
 i י (בתחילת המלה : או).
 u ו (בתחילת המלה : או).
 ei אֵי.
 ai יי (בתחילת המלה : איי).
 au או.
 eu אֹו.
 oy, oi וי (בתחילת המלה : אוי).
 תנועות נזליות נכתבות בתוספת נו"ן.

(י) ציונים ביבליוגראפיים

- (1) יש להימנע ככל האפשר מהזכרת ביבליוגראפיה בגוף המאמר.
 - (2) במקרה הצורך — יש להיזקק לסוגריים.
 ועיין להלן, 2 ואילך.
- י"א) מראי־מקומות
- (1) מקרא
 - * שמות ספרי המקרא לא יבואו בקיצור.
 - * בין שם הספר ומספר הפרק לא יבוא סימן פיסוק. הוא הדין בין מספר הפרק ומספר הפסוק.
 - * מספר הפרק ומספר הפסוק יצוינו באותיות.
 - (2) ספרות חז"ל
 - דוגמאות :
 - * משנה, ראש השנה א ב
 - * בבלי, ראש השנה א ע"ב
 - * ירושלמי, ראש השנה ב ג, נח ע"א
 - * תוספתא, ראש השנה ב א
 - * בראשית רבה כו ה, עמ' 247
 - * מכילתא, ויסע, ב, עמ' 164
 - (3) ספרים חיצוניים, ברית חדשה וכדומה
 - * דינם כדין ספרי המקרא [לעיל (1)].

2. ההערות

- * עיין לעיל, א 2, על הגשת כתב־היד.
 - * בגוף־המאמר יצוינו ההערות במספרים עיליים, ללא סוגר, ויבואו לפני סימן־הפיסוק, אך אחרי הגרש.
 - * מספר הרומז למראה־מקום של מובאה יבוא בסופה.
 - * ההערות ימוספרו במספור רצוף, ללא חלוקות־משנה (כגון 27 א או 34*).
- (א) ציונים ביבליוגרפיים
- * הציונים הביבליוגרפיים יסודרו בהתאם להנחיות שלהלן [(ב) ואילך].
 - * פרסום הנזכר לראשונה יש להביאו על כל פרטיו.
 - * פרטיו של פרסום לועזי הנזכר לראשונה יש להביא בלועזית. בהערות הבאות רצוי להביא פרסומים לועזיים בתעתיק עברי או ברמיזה להערה הראשונה [עיין להלן (ח)].
 - * לקיצור שמותיהם של פרסומים אין להיזקק לשלוש נקודות או לתיבות 'וכו' או etc.
 - * אין לקצר מלים בכותרות פרסומים (כגון: א"י).
 - * את המלים 'ראה', 'עיין' ודומיהן יש לרשום במלואן. אחריהן יבואו נקודותיים — אם פותחות הן בפרסום המובא על כל פרטיו.
 - * אות רבתי בשמות פרסומים
 - אנגלית — בראש שמות־עצם, פעלים, תוארי־פועל ושמות־תואר; וכן המלים (כולל מלות) שלאחר המקף המפריד בין כותרת לכותרת־משנה.
 - לאטינית — כדין אנגלית.
 - גרמנית — בראש שמות־עצם.
$\left\{ \begin{array}{l} \text{צרפתית} \\ \text{ספרדית} \\ \text{איטלקית} \end{array} \right.$	בראש שמות פרטיים בלבד.
- (ב) ספרים
- (1) סדר הפרטים
- שמות המחברים או העורכים, שם הספר (שם הסידרה), מספר הכרך, המהדיר, מקום ההוצאה שנת ההוצאה, המהדורה, המוציא לאור, מספרי העמודים, מספרי ההערות, מספרי האיורים.
- (2) שמות המחברים
- * שמותיהם של המחברים יובאו כלשונם וכתבם בשער הספר.
 - * כאשר יש יותר משני מחברים יש להיזקק לתיבות 'ואחרים' או et al.
 - * שמות פרטיים של מחברים יבואו בראשי־תיבות — לפני שמות המשפחה.

בלועזית יש לכתוב את שני העיצורים הראשונים, אם הם מהווים הגה אחד.

* שמותיהן הפרטיים של נשים ייכתבו במלואם.

* בספרים לועזיים ישמש סימן & לפני השם האחרון.

* אחרי שם המחבר יבוא פסיק.

(3) שמות הספרים

* שמות של ספרים עבריים לא יודגשו ולא יבואו בין גרשיים.

* שמות של ספרים לועזיים יסודרו בקורסיב (italics), ולכן יש להדגישם בכתב־היד.

(4) כותרות-משנה

* בין שמו של ספר וכותרת-המשנה יבוא קו מפריד.

* בספרים לועזיים תסודר גם כותרת-המשנה בקורסיב, ויש להדגיש בכתב־היד.

(5) סדרות

* שמה של סידרה יבוא לאחר שם הספר, בתוך סוגריים עגולים.

* בספרים לועזיים יסודר גם שם הסידרה בקורסיב.

* כאשר מושם הדגש על שם הסידרה, יבוא שמה לפני שם הכרך. במקרה זה יבואו נקודותיים לפני שם הכרך, ללא סוגריים.

(6) מספר הכרך

* מספר הכרך יצוין ללא המלים 'כרך', vol., וכדומה.

* בספרים עבריים יצוין הכרך באותיות עבריות, בלי גרש; בספרים לועזיים — בספרות רומיות.

(7) מהדירים

* שמותיהם של מהדירים יבואו לאחר שם הספר (או לאחר מספר הכרך), בלי סוגריים. במקרה זה יש להיזקק לתיבות: מהדורת, בעריכת, ed., וכדומה.

(8) מקום ההוצאה

* מקום ההוצאה יבוא אחרי שם הספר או מספר הכרך והחלק. בין מקום ההוצאה והפריט הקודם לו יבוא פסיק.

* כאשר הוצא הספר בשני מקומות או יותר, יבוא ביניהם קו מפריד (n dash).

* מקום ההוצאה של ספרים לועזיים יירשם בשפת המקור, כפי שמופיע בשער הספר.

* אם לא נזכר מקום ההוצאה בשער הספר, יש לציין זאת במפורש, בתוך סוגריים מרובעים. אם המקום ידוע — יש להזכירו בין סוגריים מרובעים;

ואם משוער — יש להוסיף לציון המקום סימן-שאלה.

* בין מקום ההוצאה ושנת ההוצאה לא יבוא סימן פיסוק.

(9) שנת ההוצאה

- * שנת ההוצאה של ספר עברי תבוא בתאריך עברי, להוציא מקרים בהם מופיע בשער התאריך הלועזי בלבד.
- * לציון שנת הוצאתה של סידרה שפרסומה לא נסתיים, יש להיזקק ל'ואילך' בעברית ול-ff. בספרים לועזיים.
- * דין שנת הוצאה שלא נרשמה בשער הספר כדין מקום הוצאה שלא נזכר. יש להיזקק אפוא לסוגריים מרובעים ולציין אם אין שנת הוצאה, אם היא ידועה או משוערת.

(10) המהדורה

- * המהדורה תצוין אחרי שנת ההוצאה בספרה עילית.
- * מהדורה מצולמת תצוין הן על־ידי שנת הוצאתה והן על־ידי הזכרת שנת הוצאתו הראשונה של הספר.

(11) המוציא־לאור

- * שם המוציא־לאור יצוין רק כאשר פורסם החיבור בכמה הוצאות.
- * בין שנת ההוצאה והמוציא לאור יבוא פסיק.

(12) שמות פרקים

- * יש להימנע מציון שמות פרקיו של ספר ולציין את ההפניה במספרי־עמודים.
- אם הכרח הוא לציין את שמות הפרקים — יבואו נקודותיים בין מספר הפרק (בעברית — באותיות ; בלועזית — בספרות רומיות) ושמו.

(13) מספרי העמודים

- * לפני מספרי־העמודים יבוא פסיק.
- * לציון מספרי־העמודים יש להיזקק לקיצור עמ' (עמוד או עמודים) בעברית, ו-p או pp. בלועזית (בכל השפות). כן יש להיזקק ל'ואילך' בעברית, ול-ff. בספרים לועזיים.

(14) הערות

- * מספרי ההערות יבואו אחרי מספר העמוד.
- * בעברית תקדים למספר התיבה 'הערה(ות)', ובלועזית — n. (יחיד ורבים).

(15) איורים

- * ציורים יוזכרו לפני הלוחות, כך :
ציורים 7 ; 9—12 ; 15 : 3—4 ; לוחות ג : 3 ; ד : 4—5 ; ט.
figs. 7 ; 9—12 ; 15 : 3—4 ; pls. III : 3 ; IV : 4—5 ; IX

(ג) קבצים

- (1) שם העורך יוזכר כמו שמו של מחבר בספרים, בתוספת המלה 'עורך' (או 'עורכים') בעברית, ובלועזית — ed(s.), בתוך סוגריים עגולים.

- (2) דין מאמרים בקבצים כדין שמות מאמרים בכתבי־עת [להלן, ז (3)].
- (ד) ספרי זכרון ויובל
- (1) בספרי זכרון או בספרי יובל אין להזכיר את שם העורך או העורכים.
- (2) אם לא נזכר בשם הספר שמו של האדם שלכבודו הוצא, יש להזכיר זאת לאחר שם הספר, בסוגריים עגולים.
- (ה) עבודות־דוקטור
- (1) עבודות־דוקטור בעברית יציגו כך: שם המחבר, 'שם העבודה', עבודה לשם קבלת התואר דוקטור לפילוסופיה של האוניברסיטה העברית בירושלים, שנת הפרסום.
- (2) עבודות־דוקטור בלועזית יציגו כך: Author, 'Title', Ph. D. Thesis, University of Chicago, year
- (ו) תרגומים
- (1) שם המתרגם יבוא בין סוגריים עגולים, לאחר שם הספר. בעברית יש להיזקק לתיבה 'תרגם' ובלועזית — translated by
- (ז) כתבי־עת
- (1) סדר הפרטים
- שם המחבר, 'שם המאמר', שם כתבי־העת (מקום הפרסום), מספר הכרך (תאריך הפרסום), מספר החוברת, מספרי העמודים, מספרי ההערות, מספרי האיורים.
- (2) שמות המחברים
- * ראה לעיל, 2 (ב) (1).
- (3) שמות מאמרים
- * שמות של מאמרים — בעברית ובלועזית — יבואו בין גרשיים יחידים.
- * בין שם המחבר ושם המאמר יבוא פסיק.
- (4) כותרת־משנה
- * דין כותרת־משנה בשם מאמר כדין כותרת־משנה בשם ספר, לעיל, 2 (ב) (4).
- * הגרש השני יבוא לאחר כותרת־המשנה.
- (5) שמות כתבי־העת
- * שמותיהם של כתבי־עת עבריים יבואו בלי גרשיים וללא הדגשה.
- * שמות של כתבי־עת לועזיים — לרבות קיצוריהם — יסודרו בקורסיב. יש להדגישם בכתב־היד.
- (6) מקום התוצאה
- * מקום הוצאתו של כתב־עת יבוא רק אם יש כמה כתבי־עת באותו שם.

- (7) מספר הכרך
- * מספר הכרך יצוין ללא המלה 'כרך' או vol., גם אם יבוא בהמשך מספר חוברת.
- * בכתב־עת עברי יצוין המספר באות עברית, בלי גרש או גרשיים. בכתב־עת לועזי יבוא מספר הכרך בספרה רומית.
- (8) תאריך הפרסום
- * תאריך הפרסום יבוא בין סוגריים עגולים.
- * דינו של תאריך הפרסום כדין שנת הוצאתם של ספרים [לעיל, 2 (ב) (9)].
- (9) מספר החוברת
- * מספר החוברת יבוא אם מספור העמודים מתחיל מחדש בכל חוברת של אותו כרך.
- * אם חוברותיו של כתב־עת ממוספרות במספור שוטף בלבד, יצוין המספר בספרות ערביות, לפני תאריך הפרסום.
- (10) מספרי העמודים
- * דין מספרי העמודים של כתב־עת כדינם של מספרי העמודים בספרים, לעיל, 2 (ב) (13).
- (11) מספרי ההערות
- * דין מספרי ההערות של כתבי־עת כדינם בספרים, לעיל, 2 (ב) (14).
- (12) מספרי האיורים
- * דין האיורים בכתבי־עת כדינם בספרים, לעיל, 2 (ב) (15).
- (ח) מבנה ההערות
- (1) לאחר הזכרתו של פרסום לועזי בפעם הראשונה רצוי להזכירו בהערות העבריות הבאות בקיצור עברי.
- (2) ציטוט חוזר —
- * על הערה זהה לחלוטין: פליישר (לעיל, הערה 1).
- * אותו מחבר ואותו פרסום, מספרי־העמודים שונים: פליישר (לעיל, הערה 22), עמ' 125 ואילך.
- * הערה קודמת. זהה לחלוטין: שם, שם.
- * הערה קודמת, מספרי־העמודים שונים: שם, עמ' 22—23.
- (3) בציטוט מספר מאמרים או ספרים של אותו מחבר בהערה אחת יש להיזקק לנקודה ופסיק בין פריט ופריט. כל פריט חדש יפתח בעברית בתיבה 'הנ"ל' ובאנגלית במלה idem — אחריהן יבוא פסיק.
- (4) לציון פרסום עברי או לועזי הנזכר פעמים רבות בהערות, יש להיזקק לקיצורים

ע ב ר י י ם . לאחר הזכרת הפרסום בפעם הראשונה, יש להביא את הקיצור בין סוגריים מרובעים ולפתוח בתיבה 'להלן' ולאחריה בקודותיים, כך: [להלן: שליט, הורדוס].

3. ההדרת טקסטים

- (א) השלמות המהדיר יצוינו בסוגריים חדים < > .
- (ב) לציון שחזור או הערותיו של המהדיר ישמשו סוגריים מרובעים [] .
- (ג) סוגריים עגולים ישמשו להעתקת סוגריים שבמקור.

